

Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2009/10:42 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag och de tre motioner som väckts med anledning av propositionen.

Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget förstärks med 10 miljarder kronor i ett fjärde steg i syfte att dämpa sysselsättningsfallet, minska risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå och främja en varaktigt högre sysselsättning. Motionärerna motsätter sig regeringens förslag om ett fjärde steg i jobbskatteavdraget och lägger bl.a. förslag om en avtrappning av det nuvarande jobbskatteavdraget, ett höjt grundavdrag, en skattereduktion för avgift till a-kassa och ett föräldraavdrag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Tre reservationer har lämnats av utskottets ledamöter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag	5
Reservationer	9
1. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (s)	9
2. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (v)	11
3. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (mp)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:42 och avslår motionerna 2009/10:Sk10 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Sk11 yrkandena 1–5 och 2009/10:Sk12 yrkandena 1–3.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

Stockholm den 24 november 2009

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Lennart Sacrédeus (kd), Karin Nilsson (c), Helena Leander (mp), Gustav Nilsson (m), Hans Olsson (s), Agneta Berliner (fp) och Peter Pedersen (v).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2009/10:42 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag och tre motioner från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som väckts med anledning av propositionen. Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens förslag till lagtext återges i bilaga 2.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2010 bedömde regeringen att jobbskatteavdraget bör förstärkas med 10 miljarder kronor i ett fjärde steg. Det aviserade förslaget har lagts till grund för riksdagens beslut den 18 november 2009 om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna för 2010 (prop. 2009/10:1 Finansplan avsnitt 7.2.1.1, bet. 2009/10:FiU1, yttr. 2009/10:SkU1y).

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att dämpa sysselsättningsfallet och minska risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå, men också för att främja en varaktigt högre sysselsättning, föreslås i propositionen att jobbskatteavdraget förstärks i ett fjärde steg med 10 miljarder kronor. Jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger ca 38 600 kr per år. Höjningen motsvarar en skattesänkning med upp till 3 020 kr per år vid genomsnittlig kommunal inkomstskattesats (31,52 % för 2009). För den som har 22 000 kr i månadslön och som betalar genomsnittlig kommunal inkomstskatt blir skattesänkningen genom detta fjärde steg 2 712 kr per år. Marginalskatten sänks med 1,5 % för arbetsinkomster mellan ca 38 600 kr och 115 000 kr per år och med 1 % för arbetsinkomster mellan ca 115 000 kr och 297 000 kr per år.

Skattesänkningen bedöms leda till att antalet sysselsatta på lång sikt ökar med 0,18 %, att medelarbetstiden ökar med 0,12 % och att sysselsättningen ökar med ca 12 000 årsarbetskrafter. De offentliga finanserna bedöms behöva med 3 miljarder kronor, vilket innebär att självfinansieringsgraden uppgår till 30 %.

Förslaget innebär att statens skatteinkomster minskar med 10 miljarder kronor. Eftersom skattereduktioner inte påverkar den beskattningsbara inkomsten medför förslaget inte någon kostnad för kommuner och landsting.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Utskottets överväganden

Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att jobbskatteavdraget ska förstärkas med 10 miljarder kronor i syfte att dämpa sysselsättningsfallet, minska risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå och främja en varaktigt högre sysselsättning.

Motionsförslagen om avtrappat jobbskatteavdrag, höjt grundavdrag, en skattereduktion för a-kassa och ett föräldraavdrag m.m. avslås.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Propositionen

Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger ca 38 600 kr per år. Höjningen motsvarar en skattesänkning med upp till 3 020 kr per år vid genomsnittlig kommunal inkomstskattsats (31,52 % för 2009). För den som har 22 000 kr i månadslön och som betalar genomsnittlig kommunal inkomstskatt blir skattesänkningen genom detta fjärde steg 2 712 kr per år. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Regeringen anför att jobbskatteavdraget är en central del i regeringens ekonomiska politik för att varaktigt öka sysselsättningen. Avdraget gör det mer lönsamt att arbeta för dem som i dag står utanför arbetsmarknaden och bidrar genom sänkta marginalskatter till ett ökat arbetsutbud för dem som redan har ett arbete. Jobbskatteavdraget gör det även mer attraktivt att starta och bedriva aktiv näringsverksamhet. Såväl svenska som internationella erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är avgörande för att varaktigt höja sysselsättningen och minska frånvaron på arbetsmarknaden. En lägre skatt på arbetsinkomster ökar dessutom individernas självbestämmande över den egna inkomsten och gör att fler kan försörja sig på sin lön. Vidare har Finanspolitiska rådet i sin andra rapport från 2009 bedömt att det tredje steget i jobbskatteavdraget är välmotiverat utifrån regeringens sysselsättningspolitiska målsättningar.

Det är enligt regeringens mening angeläget att åtgärder vidtas för att varaktigt öka sysselsättningen. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra välfärden för en befolkning med allt fler äldre. Med fler människor i arbete skapas således förutsättningar för att finansieringen av välfärden

säkras långsiktigt. Fler i arbete är därför av stor betydelse för att kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation för bl.a. sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer.

En förstärkning av jobbskatteavdraget är enligt vad som anförs särskilt viktig i nuvarande konjunkturläge. Förstärkningen ökar hushållens disponibla inkomster, vilket leder till att konsumtionen stimuleras och sysselsättningsfallet dämpas. Ett förstärkt jobbskatteavdrag bidrar också till att fler håller sig kvar på arbetsmarknaden under lågkonjunkturen och främjar således en stark sysselsättningsökning i nästa konjunkturuppgång. Eftersom drivkrafterna att söka arbete ökar hålls sökaktiviteten uppe. Detta, i kombination med ett ökat arbetsutbud, bidrar till en stark sysselsättningsutveckling i nästa konjunkturuppgång och förbättrar förutsättningarna för en god rörlighet på arbetsmarknaden, vilket är nödvändigt för en kraftfull sysselsättningsökning. Ett förstärkt jobbskatteavdrag minskar därmed risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå.

För att få största möjliga effekt på arbetsutbud och sysselsättning inriktas det fjärde steget i jobbskatteavdraget, i likhet med tidigare steg, särskilt mot att dels göra det lättare för individen att gå från fulltidsfrånvaro till hel- eller deltidsarbete, dels förstärka drivkraften hos dem som redan har ett arbete att öka sin arbetsinsats. Det fjärde steget har därför utformats på ett sätt som ger så många som möjligt sänkt marginalskatt och som gör att den disponibla inkomsten ökar förhållandevis mycket för låg- och medelinkomsttagare.

Motionerna

I motion 2009/10:Sk11 av Lars Johansson m.fl. (s) yrkandena 1–5 avslås regeringens förslag om en förstärkning av jobbskatteavdraget. Vidare trappas motionärerna av det nuvarande jobbskatteavdraget. Avtrappningen görs med 1 % från ca 45 000 kr och ytterligare cirka 1 % från 50 000 kr. Skatten för pensionärer bör sänkas genom att grundavdraget höjs, mest för pensionärerna med normalinkomst. Avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen sänks genom en skattereduktion som motsvarar 75 % av avgiften. Motionärerna begär tillkännagivanden om inriktningen av skattepolitiken och om behovet av ett rättvist och väl fungerande skattesystem.

Även i motion 2009/10:Sk10 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 avslås förslaget om ett förstärkt jobbskatteavdrag. Motionärerna genomför förändringar i grundavdraget som innebär att alla inkomster upp till en månadslön på 20 000 kr beskattas vid den nivå som tillämpas för löntagare 2009 (efter införande av jobbskatteavdrag 1, 2 och 3). Därefter görs en stegvis avtrappning. Motionärerna anför att jobbskatteavdraget är ett ineffektivt och orättvist sätt att skapa jobb.

I motion 2009/10:Sk12 av Helena Leander m.fl. (mp) yrkandena 1–3 avslås regeringens förslag om en förstärkning av jobbskatteavdraget. Det nuvarande jobbskatteavdraget bör trappas av för att öka progressiviteten i

skattesystemet. Avtrappning görs med 1 % från ca 43 000 kr och ytterligare ca 1 % från 50 000. En skattereduktion för föräldralediga bör införas och skillnaderna i beskattning av olika typer av inkomst bör minskas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delade redan i sitt yttrande till finansutskottet över budgetpropositionen för 2010 regeringens bedömning att jobbskatteavdraget för den som fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång bör förstärkas med 10 miljarder kronor och tillstyrkte därför regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2010. Utskottet avstyrkte samtidigt de förslag om alternativa förändringar i inkomstbeskattningen som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lagt fram i sina budgetalternativ. Riksdagen har den 18 november 2009 – på förslag av finansutskottet i betänkandet 2009/10:1 FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna – godkänt regeringens inkomstberäkning och avlagt förslagen om alternativa förändringar i inkomstbeskattningen.

Jobbskatteavdraget är en central del i regeringens ekonomiska politik för att varaktigt öka sysselsättningen. Avdraget gör det mer lönsamt att arbeta, vilket leder till att fler människor ingår i arbetskraften. Genom sänkta marginalskatter för låg- och medelinkomsttagare bidrar avdraget också till ett ökat arbetsutbud för dem som redan har ett arbete. Jobbskatteavdraget gör det även mer attraktivt att starta och bedriva aktiv näringsverksamhet. Såväl svenska som internationella erfarenheter visar också att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta eller att bedriva aktiv näringsverksamhet är avgörande för en varaktigt ökad sysselsättning och minskad frånvaro på arbetsmarknaden. En lägre skatt på arbetsinkomster ökar också individernas självbestämmande över den egna inkomsten och gör att fler kan försörja sig på sin lön. Med det fjärde steget beräknas den totala stimulansen via jobbskatteavdraget år 2010 uppgå till 74 miljarder kronor.

Det finns enligt utskottets mening anledning att peka på ytterligare inslag i skattereglerna som införts i syfte att stimulera arbetslinjen. Den som uppbär inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete ska betala allmän pensionsavgift med 7 % på årsinkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp. Avgiften var ursprungligen avdragsgill, men avdragsrätten har under åren 2000–2006 stegvis ersatts med en skattereduktion som ger full kompensation för den allmänna pensionsavgiften. Reformen genomfördes i syfte att stimulera arbetsutbud, arbetsmarknadsdeltagande och utbildning och då det av fördelningspolitiska skäl och för att stödja arbetslinjen ansågs angeläget att sänka såväl marginal- som genomsnittsskatter för låg- och medelinkomsttagare (prop. 2005/06:1 Finansplan, avsnitt 5.2.1). Skattereduktionen beräknas inkomståret 2010 uppgå till 87,1 miljarder kronor. Vid en bedömning av stimulansens storlek bör avdragsrätten beaktas.

Under 2009 har den finansiella krisen på allvar slagit igenom på arbetslösheten, vilket riskerar att göra det ännu svårare för dem som redan står utanför arbetsmarknaden att komma tillbaka. En förstärkning av jobbskatteavdraget är därför särskilt viktig i nuvarande konjunkturläge. Förstärkningen ökar de disponibla inkomsterna i hushåll där minst en person förvärvsarbetar, vilket leder till att konsumtionen stimuleras. Därmed dämpas sysselsättningsfallet på kort sikt. Ett förstärkt jobbskatteavdrag bidrar också till att fler håller sig kvar på arbetsmarknaden under lågkonjunkturen och främjar således en stark sysselsättningsökning i nästa konjunkturuppgång. Eftersom drivkrafterna att söka arbete ökar i och med en förstärkning av jobbskatteavdraget hålls sökaktiviteten uppe. Detta bidrar till en stark sysselsättningsutveckling i nästa konjunkturuppgång och förbättrar förutsättningarna för en god rörlighet på arbetsmarknaden, vilket är nödvändigt för en kraftfull sysselsättningsökning. Ett förstärkt jobbskatteavdrag minskar därmed risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå. Sammantaget medför en förstärkning av jobbskatteavdraget högre sysselsättning på kort sikt och inte minst på lång sikt eftersom drivkrafterna till arbete ökar.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att det vid en jämförelse mellan en förvärvsarbetande och en pensionär med samma bruttoinkomst många gånger krävs ett jobbskatteavdrag för att nettoinkomsten ska bli likvärdig. Anledningen är att det stora flertalet förvärvsarbetande regelmässigt har resekostnader som faller under avdragsgränsen och andra kostnader för inkomstens förvärvande. Därutöver tillkommer som regel akasseavgift och ofta avgift till en fackförening.

När det gäller motionsförslagen om en avtrappning av jobbskatteavdraget och om skärpt progressivitet i skatteskalen via förändringar i grundavdraget finns det enligt utskottets mening inte anledning att överväga sådana förändringar. I motion 2009/10:Sk10 redovisas t.ex. att marginalskatten ökar med över 10 % vid månadsinkomster runt 21 000 kr. Marginalskattehöjningar inverkar negativt på arbetsviljan och motverkar den utveckling som enligt utskottets mening är önskvärd och nödvändig om Sverige ska klara att upprätthålla en rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd.

Förslagets fördelningseffekter analyseras i propositionen. Beräkningarna visar att den ekonomiska standarden ökar för alla inkomstgrupper. Vid en statisk beräkning som inte beaktar ändrat beteende är den procentuella förändringen större vid högre inkomster än vid lägre. På lång sikt när stimulansen får effekt på beteendet finns den största ökningen av den ekonomiska standarden i stället i de två lägsta inkomstgrupperna.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (s)

av Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s),
Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s) och Hans Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 1, 2009/10:Sk11 yrkandena 1–3 och 5 samt 2009/10:Sk12 yrkande 1, bifaller delvis motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 2, 2009/10:Sk11 yrkande 4 och 2009/10:Sk12 yrkandena 2 och 3 samt avslår proposition 2009/10:42.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater har höga ambitioner för Sverige. För att klara jobben, välfärden och de offentliga finanserna behöver Sverige en ny färdväg.

Lösningen på Sveriges problem är inte att låna till skattesänkningar. De borgerliga partierna gick till val 2006 på att skapa fler jobb. Medlet för att nå detta mål påstods vara skattesänkningar. Den borgerliga regeringen ärvde ett överskott i de offentliga finanserna på 70 miljarder kronor. Detta överskott har förbytts i ett underskott på 70 miljarder kronor. Nästa år väntas underskotten växa ännu mer och uppgå till över 100 miljarder kronor. De försämrade finanserna hänger starkt samman med att regeringen har sänkt skatterna i stället för att investera i jobben. Netto har regeringen sänkt skatterna med närmare 100 miljarder kronor. Den rikaste tiondelen har fått nästan lika mycket som 60 % av folket har fått tillsammans. Detta har visat sig vara helt ineffektivt för att skapa jobb. Hade resurserna använts för effektiva insatser hade sysselsättningen varit högre och arbetslösheten lägre.

Vår utgångspunkt är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre, men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Detta skapar både solidarisk omfördelning och trygghet.

Skattesystemet har under de senaste åren blivit orättvisare. Förmögenhetsskatten har avskaffats, och fastighetsskatten har sänkts kraftigt för exklusiva villor. Pensionärer, arbetslösa och sjuka får i dag betala mer i skatt än friska löntagare. Detta skadar skattesystemets legitimitet.

Vi vill i stället göra skatterna rättvisare. Därför föreslår vi i vår budgetmotion att en förmögenhetsskatt ska införas, att fastighetsskatten görs rättvis och att de som tjänar mer än 1 miljon kronor om året inte får något förvärvsavdrag. Vi minskar också klyftan mellan den skatt som en löntagare och en pensionär betalar. Vi accepterar inte att en pensionär ska betala en högre skatt än en löntagare vid samma inkomst.

Regeringens syfte med förvärvsavdraget är att öka skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar. Politiken har inte resulterat i fler jobb. Tvärtom ökar nu arbetslösheten mycket kraftigt. Trots att de tidigare skattesänkningarna inte har gett jobb väljer regeringen att gå vidare på samma linje och låna till nya skattesänkningar. Regeringens politik att låna till permanenta skattesänkningar har t.o.m. mött kritik från ordföranden för regeringens eget finanspolitiska råd. Vår principiella hållning är att pensionärer och personer som har ersättningar från våra försäkringssystem inte ska beskattas hårdare än löntagare vid samma inkomst.

Vi menar att den som har miljoninkomster inte behöver något förvärvsavdrag. Regeringens orättvisa politik har kraftigt gynnat dem som tjänar mest. Bördorna måste delas rättvist, och fler måste bidra. Vi vill därför ta bort förvärvsavdraget steg för steg så att det är helt borta vid miljoninkomster. Avtrappningen görs med 1 % från en månadsinkomst på ca 45 000 kr och ytterligare ca 1 % från 50 000 kr. För den som tjänar 70 000 kr i månaden betyder avtrappningen en skattehöjning på ca 500 kr i månaden. För en inkomst på ca 115 000 kr eller mer görs inget förvärvsavdrag, vilket betyder en skattehöjning på ca 1 500 kr per månad.

Regeringen har fört en politik som gjort att vanligt folk i stor utsträckning har fått finansiera sina egna skattesänkningar, medan de med höga inkomster och stora förmögenheter har fått sänkt skatt. Många löntagare har fått sina avgifter till a-kassan höjda med flera hundra kronor i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats och den tidigare skattereduktionen avskaffats. Konsekvensen är att 500 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring mitt i en allvarlig jobbkris. Detta har skadat den svenska modellen. Vi har i vårt budgetalterativ i stället satsat på en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 % av avgiften. Det betyder att den löntagare som i dag betalar 400 kr i stället får en skattereduktion på 300 kr. Skattereduktionen innebär att avgiften för ett medlemskap i a-kassan kommer att bli omkring 100 kr i månaden.

Vi avslår regeringens förslag om ett förstärkt jobbskatteavdrag och begär att regeringen återkommer med ett förslag om en stegvis avveckling av förvärvsavdraget för miljoninkomster. Vårt förslag om att regeringen ska återkomma med ett förslag om en kraftfull skattereduktion för a-kasseavgiften begränsas till ett tillkännagivande om behovet av en sådan föränd-

ring eftersom ett genomförande av detta förslag inte skulle vara förenligt med det beslut om utgiftsramar och inkomstberäkning för 2010 som riksdagen numera fattat. Riksdagen bör vidare som sin mening ge regeringen till kännna vad vi anfört om skattepolitikens inriktning och vikten av att inte låna till skattesänkningar.

2. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (v)

av Peter Pedersen (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 1, 2009/10:Sk11 yrkande 1 och 2009/10:Sk12 yrkande 1, bifaller delvis motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 2, 2009/10:Sk11 yrkandena 2–5 och 2009/10:Sk12 yrkandena 2 och 3 samt avslår proposition 2009/10:42.

Ställningstagande

Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden, som vi menar ska finansieras via skatterna. Vi vill utveckla den generella välfärden och samtidigt ta hänsyn till hur kvinnors och mäns olika förutsättningar kan ta sig olika ekonomiska uttryck.

Vänsterpartiet har vid flera andra tillfällen kritiserat regeringens skattepolitik och konsekvenserna av den (jfr motion 2009/10:Fi261 Investera Sverige ur krisen). På mycket kort tid har regeringen genomfört stora skattesänkningar. Det innebär ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som det har bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det minskar möjligheterna till en rättvis fördelning av ekonomiska resurser, och möjligheterna till välfärdssatsningar begränsas.

Regeringens skattesänkningar har varit ineffektiva och orättvisa. Man har skapat en växande klyfta i beskattningen mellan olika grupper i samhället. Ett flertal av regeringens skatteåtgärder är dessutom riktade till grupper eller sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att vi får fler undantag från likformig beskattning.

Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. En analys från riksdagens utredningstjänst visar att de 10 % med högst inkomster har fått större inkomstförstärkningar än vad de 60 % av svenska folket som har de lägsta inkomsterna har fått tillsammans. Det betyder att Sverige har

fått vidgade klyftor. Regeringens skattepolitik har inte bara gynnat höginkomsttagare utan också på ett påtagligt sätt ökat mäns nettotinkomster jämfört med kvinnors.

Vi avvisar steg fyra i jobbskatteavdraget precis som vi gjort med de tre föregående stegen. Det är en kraftig överdrift att säga att nivån på skatteuttaget påtagligt skulle påverka människors vilja att arbeta i Sverige. Det är naturligtvis inte bara skatter utan också lönenivåer som har betydelse för arbetskraftsutbudet. Dessutom påverkas viljan att betala skatt givetvis av vad skatteintäkterna används till. Många människor värdesätter också ett väl utbyggt trygghetssystem. Att man inte ska drabbas av stora inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet är viktiga hörnstenar i Vänsterpartiets politik.

Vi menar vidare att jobbskatteavdraget är ett väldigt ineffektivt och kostsamt sätt att skapa jobb. Regeringen uppskattar att ca 80 000 fler personer kommer i arbete på lång sikt genom de fyra stegen i jobbskatteavdraget. Man kan fråga sig vad "lång sikt" innebär, och även om man utgår från att regeringens prognoser stämmer så innebär det att varje enskilt jobb kostar nästan 1 miljon kronor. Kostnaden för jobbskatteavdraget beräknas till ca 74 miljarder kronor 2010. De resurserna hade kunnat användas till mer riktade åtgärder som är jobbskapande på riktigt.

I propositionen anför regeringen att en förstärkning av jobbskatteavdraget i form av ett fjärde steg är särskilt viktig i rådande konjunkturläge. Vänsterpartiet gör motsatt bedömning. Företagarna konstaterar i sitt remissyttrande att det i dagsläget inte råder någon brist på arbetskraft. Tvärtom efterlyser de i sitt remissvar åtgärder som stimulerar efterfrågan på arbetskraft. Även Finanspolitiska rådet diskuterar i en färsk rapport, Kommentarer till budgetpropositionen för 2010, om ökad offentlig konsumtion hade varit en mer effektiv sysselsättningsåtgärd i dagsläget. Deras slutsats är att på kort sikt, dvs. i rådande lågkonjunktur, skulle detta förmodligen vara fallet.

Jobbskatteavdraget är tillsammans med bl.a. försämringarna i a-kassan och sjukförsäkringen del av en politik som syftar till att sätta press på de lägsta lönerna nedåt. Vänsterpartiet avvisar bestämt denna politik, och vi har i vår budgetmotion föreslagit reformer som pekar i motsatt riktning. Ytterligare skäl att avvisa regeringens förslag är att jobbskatteavdragets steg fyra, precis som de tre föregående stegen, inte kommer sjuka, arbetslösa och pensionärer till del. Det tycker vi är orättvist. Även om vissa personer i de här grupperna kanske kan öka sitt arbetskraftsutbud med någon del kvarstår det faktum att reformen nästan helt tillfaller personer som redan har ett arbete. Samtidigt bidrar reformen till att göra skattesystemet mer olikformigt.

Även för personer som arbetar och därmed omfattas av jobbskatteavdraget är det en orättvis reform ur fördelningspolitisk synvinkel. Jobbskatteavdraget är utformat så att höginkomsttagare i kronor räknat får större skattesänkningar än låginkomsttagare. Detta gäller både de införda stegen

och det föreslagna fjärde steget. Regeringens egen slutsats är den procentuella förändringen av ekonomisk standard på kort sikt, dvs. nästa år när reformen införs, blir större i de högre inkomstdecilerna än i de lägre. Jobbskatteavdragets fjärde steg är alltså inte skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare, som regeringen brukar hävda i debatten.

Inte heller är det en reform för jämställdhet. Jobbskatteavdraget anses av regeringen vara en lösning på problemet med kvinnors deltidarbete och sägs därmed syfta till att öka incitamenten för kvinnor att arbeta heltid. Regeringens argumentation bygger på en förenklad syn på ett problem som är mycket komplext. Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande beror på fördelningen av det obetalda arbetet i hemmet och diskriminerande strukturer på arbetsmarknaden i form av deltidarbetslöshet, otrygga anställningar, lägre löner och sämre arbetsvillkor. Dessutom visar regeringens egna beräkningar i propositionen att 44 % av jobbskatteavdragets fjärde steg tillfaller kvinnor och 56 % tillfaller män.

Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Eftersom Vänsterpartiet anser det viktigt att alla inkomster (löneinkomster, a-kassa, sjukersättning och pensioner) beskattas lika genomför vi förändringar i grundavdraget. Vi utgår från att alla inkomster upp till en månadsinkomst på 20 000 kr (årsinkomst 240 000 kr) ska beskattas till samma nivå som gällde för löntagare 2009 (efter införande av jobbskatteavdrag 1, 2 och 3). Därefter görs en stegvis avtrappning.

Myten att skattenivån är det enda som avgör människors privatekonomi och livskvalitet har kommit att präglade hela den politiska debatten i Sverige i dag. Vänsterpartiet menar att det är just en myt. Det skatterna används till i form av trygghet vid sjukdom och arbetslöshet, sjukvård, barnomsorg osv. är minst lika avgörande för vår privatekonomi och våra möjligheter i livet. Det ensidiga fokuset på höjda skatter ger en skev bild av vilka som gynnas av Vänsterpartiets politik, menar vi. Faktum är att alla som drabbas av sjukdom och arbetslöshet, är föräldralediga, studerar och har gått i pension får mer pengar i plånboken med vår politik. Det betyder samtidigt att alla som i dag är friska och har jobb kan känna sig tryggare och slipper vända på slantarna för att kunna spara till oförutsedda händelser framöver.

Räknar man in de förändringar i trygghetssystemen som vi gör i vår budget visar det sig att låginkomsttagare som jobbar får mer pengar i plånboken med vår politik. I vår motion redovisas som exempel hur vårt alternativ slår för ett butiksbiträde och en montör i industrin. Av exemplet framgår att skattenivåer bara är en liten del av sanningen om hur människors privatekonomi påverkas av olika politiska alternativ. Livet är oförutsägbart; ingen kan säkert veta vem som blir sjuk eller förlorar jobbet i morgon. Den här typen av osäkerheter anser Vänsterpartiet ska pareras i gemensamma trygghetssystem och välfärdstjänster som fördelas efter behov.

Vi avslår regeringens förslag om ett förstärkt jobbskatteavdrag. Vårt förslag om att regeringen ska återkomma med ett förslag om förändringar i grundavdraget måste begränsas till ett tillkännagivande om behovet av en sådan förändring eftersom ett genomförande av detta förslag inte skulle vara förenligt med det beslut om utgiftsramar och inkomstberäkning för 2010 som riksdagen numera fattat.

3. Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (mp)

av Helena Leander (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomskattelagen (1999:1229) och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 1, 2009/10:Sk11 yrkande 1 och 2009/10:Sk12 yrkandena 1 och 3, bifaller delvis motionerna 2009/10:Sk10 yrkande 2, 2009/10:Sk11 yrkandena 2–5 och 2009/10:Sk12 yrkande 2 och avslår proposition 2009/10:42.

Ställningstagande

Den ekonomiska kris som världen går igenom lämnar inte Sverige oberört. 100 000 jobb har redan försvunnit, och företagskonkurserna har ökat kraftigt. Även de närmaste åren innebär stora påfrestningar för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Regeringens politik hitintills har varit otillräcklig för att möta den ekonomiska krisen på ett ansvarsfullt sätt. Man avvisade länge oppositionens och andra bedömares krav på finanspolitiska insatser för att upprätthålla efterfrågan i ekonomin och dämpa konjunkturedgången. Regeringen gör i och med budgetpropositionen för 2010 en helomvändning i sin finanspolitiska bedömning och presenterar ofinansierade reformer för ca 32 miljarder kronor 2010.

Vår bedömning är att en stor del av dessa reformer är ineffektiva i rådande konjunkturläge och att de riskerar de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Större delen av de finanspolitiska reformer regeringen föreslår är att betrakta som permanenta utgiftsökningar och permanenta skattesänkningar, vilket går stick i stäv med vad som brukar betraktas som kriterier för en effektiv finanspolitik.

Regeringens enskilt största reform i budgetpropositionen 2010 är fjärde steget i jobbskatteavdraget. Detta försvagar de offentliga finanserna med 10 miljarder kronor. Enligt regeringens bedömning är det en effektiv åtgärd som kommer att leda till en ökad sysselsättning på såväl kort som lång sikt.

Miljöpartiet delar inte regeringens bedömning av effekterna av ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag. Vi har tidigare accepterat stora delar av jobbskatteavdraget men menar att det i detta läge är synnerligen olämpligt att gå vidare med ett fjärde steg. Flera argument finns för detta ställningsstagande.

Reformen är ett dyrt sätt att skapa jobb. Enligt regeringens beräkningar är kostnaden ca 3,3 miljoner kronor per jobb på kort sikt och 1 miljon kronor per jobb på lång sikt. I dagsläget finns betydligt mer kostnadseffektiva sätt att skapa jobb. Till exempel beräknar regeringen själv att pengarna till kommuner och landsting är ett betydligt billigare sätt att upprätthålla sysselsättningen (regeringen räknar på en styckkostnad på ca 700 000 kr per jobb).

Reformen medför permanent lägre inkomster för staten. I det här konjunkturen är det berättigat med en expansiv finanspolitik, men ett viktigt kriterium för att den ska vara effektiv är att den inte permanent urholkar de offentliga finanserna utan att reformerna kan dras tillbaka när konjunkturen vänt. Detta är en linje som regeringen själv har drivit hårt. Permanenta skattesänkningar är till skillnad från vad regeringen hävdar minst lika svåra att ta tillbaka som permanenta utgiftsökningar. Finanspolitiska rådet pekar i sin kommentar till budgetpropositionen på att det förstärkta jobbskatteavdraget innebär "ett risktagande" och menar att det "inte är helt lätt att förstå det stora inslaget av permanenta, ofinansierade reformer". Vi menar att tillfälliga satsningar och tidigareläggning av investeringar är betydligt bättre för att möta den ekonomiska krisen. Dessa medför inte permanent sämre offentliga finanser och är därför ett mer ansvarsfullt sätt att bekämpa den ekonomiska krisen.

Den ekonomiska krisen drabbar människor på ett väldigt ojämnt sätt. De som blir arbetslösa blir inte bara av med jobbet; de får också en sämre ersättning på grund av de försämringar i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen drivit igenom. De som däremot får behålla sina jobb har fått stora skattesänkningar genom de tidigare stegen i jobbskatteavdraget samtidigt som väldigt låga räntor leder till mer pengar i plånboken för många. Att i det läget ytterligare öka skillnaden mellan dem som är inne på arbetsmarknaden och dem som står utanför är ansvarslost och skapar stora, växande klyftor i samhället.

Miljöpartiet är inte principiellt motståndare till att sänka skatter. Det kan mycket väl vara rimligt i vissa lägen. I det här konjunkturen, när vi står inför en kraftig nedgång på arbetsmarknaden och har stora underskott i de offentliga finanserna, avvisar vi dock kraftigt ofinansierade skattesänkningar och föreslår i stället konjunkturstabiliserande åtgärder som är effektiva, leder till bättre fördelning av samhällets resurser och minskar klimat- och miljöpåverkan. Miljöpartiet prioriterar de människor som drabbas av krisen framför skattesänkningar för dem som redan har ett jobb.

Miljöpartiet säger nej till det fjärde steget i jobbskatteavdraget och föreslår i stället att det nuvarande förvärvsavdraget trappas av – detta för att öka progressiviteten i skattesystemet och för att finansiera angelägna reformer. Miljöpartiets ambition är att låg- och medelinkomsttagare inte ska få någon inkomstskattehöjning. Avtrappningen föreslås börja vid en inkomst på ca 43 000 kr i månaden. För den som tjänar 70 000 kr i månaden betyder avtrappningen en skattehöjning på ca 500 kr i månaden. Avtrappningen görs med 1 % från ca 43 000 kr och ytterligare ca 1 % från 50 000 kr. Denna skatteförändring ger ca 1,1 miljard kronor i ökade skatteintäkter.

Införandet av jobbskatteavdraget har inneburit en skillnad mellan beskattningen av lön och andra ersättningar. Motivet är att det ska bli lönsamare att arbeta, men det slår orättvist mot pensionärer och dem som har inkomster från våra gemensamma socialförsäkringssystem. Miljöpartiet hade aldrig utformat en skattesänkning på det sätt som nu är gjort. Vi har tidigare sänkt inkomstskatten på ett sätt som kommit alla till del. Vår ambition är att minska klyftan mellan skatt på förvärvsinkomst och andra ersättningar. Miljöpartiet föreslår därför ytterligare skattesänkningar för pensionärer i årets budgetmotion. Vi vill också att jobbskatteavdraget ska gälla även för den som är föräldraledig eller är hemma med tillfällig föräldrapenning. Med skattesystemets nuvarande utformning skapas drivkrafter att inte vara hemma med sjukt barn eller ta föräldraledigt. Vi anser att det är orimligt att det finns stora skillnader i vilken skatt man betalar när man är föräldraledig och när man jobbar.

Miljöpartiet föreslår i årets budgetmotion att en skattereduktion – föräldraavdraget – införs för föräldralediga. Skattereduktionen ska vara utformad så att den i huvudsak ger samma skattelättnad som jobbskatteavdragets första tre steg. Genom ett föräldraavdrag försvinner den omotiverade skatteskillnad som i dag uppstår när man går från arbete till att vara föräldraledig. Skattereduktionen blir vid en föräldrapenning på 16 700 kr före skatt ca 800 kr per månad. Föräldraavdraget beräknas kosta ca 1 miljard kronor att införa.

Vi avslår regeringens förslag om ett förstärkt jobbskatteavdrag och begär att regeringen återkommer med ett förslag om en avtrappning av jobbskatteavdraget. Vårt förslag om ett föräldraavdrag begränsas till ett tillkännagivande om behovet av en sådan förändring eftersom ett genomförande av detta förslag inte skulle vara förenligt med det beslut om utgiftsramar och inkomstberäkning för 2010 som riksdagen numera fattat. Riksdagen bör vidare som sin mening ge regeringen till kännna vad vi anfört om att minska skillnaden i beskattningen av olika typer av inkomst.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:42 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotionerna

2009/10:Sk10 av Marie Engström m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2009/10:42 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 63 kap. inkomstskattelagen enligt vad som anförs i motionen om förändringar av grundavdraget.

2009/10:Sk11 av Lars Johansson m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2009/10:42 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte låna till skattesänkningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skattereduktion i arbetslöshetsförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om stegvis avveckling av förvärvsavdraget på miljoninkomster.

2009/10:Sk12 av Helena Leander m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett reformerat, mer rättvist jobbskatteavdrag som bygger på det nuvarande jobbskatteavdraget men trappas av vid inkomster över 43 000 kr och som innehåller ett föräldraavdrag.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska skillnader i beskattning mellan olika typer av inkomst.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse***67 kap.****7 §²**

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Skattereduktion
Sverige

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,72 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 25 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,363 prisbasbelopp och 6,50 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 7,00 prisbasbelopp	skillnaden mellan 1,642 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2009:197.

Föreslagen lydelse

7 §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 6 § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige Skattereduktion

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp	skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 0,91 men inte 2,72 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 30,4 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp	skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,461 prisbasbelopp och 9,50 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt
överstiger 7,00 prisbasbelopp	skillnaden mellan 1,868 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas första gången vid 2011 års taxering.